

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра економіки та підприємництва
ім. проф. І.М.Брюховецького

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків
(обов'язковий)

Реалізується в межах освітньої програми **Економіка**
за спеціальністю **051 «Економіка»**
на **першому (бакалаврському)** рівні вищої освіти

Розробник: М.П. Коваленко ст. викладач кафедри

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва	протокол від 10 червня 2024 №16
	Завідувач кафедри <u>С. Терещенко</u>

Погоджено:

Гарант освітньої програми Н. Струченко (Н. Струченко)

Декан факультету, де реалізується освітня програма М. Лишенко (М. Лишенко)

Рецензію на робочу програму (додається) надали: О. Ковбаса О. Ковбаса

С. Терещенко С. Терещенко

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації Н. Баранік Н. Баранік

Зареєстровано в електронній базі: дата: 31.07 2024 р.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків		
2.	Факультет/кафедра	Економіки та менеджменту/економіки та підприємництва ім. проф. І.М. Брюховецького		
3.	Статус ОК	Обов'язковий		
4.	Програма/Спеціальність, складовою яких є ОК	Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків/051 Економіка		
5.	Рівень НРК	6		
6.	Семестр та тривалість вивчення	8 семестр, 1-15 тижнів		
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5		
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття) заочна		Самостійна робота
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні
		30	30	—
9.	Мова навчання	українська		
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Коваленко Микола Петрович, Терещенко Світлана Іванівна, професор кафедри економіки та підприємництва (ауд.№405 корпус економічного факультету)		
10.1	Контактна інформація	097- 265-04-42, 099 944 99 05, s.i.terechenko@gmail.com		
11.	Загальний опис освітнього компонента	Навчальний курс носить міждисциплінарний характер, об'єднує дослідження в сфері підприємництва суб'єктів господарювання. Господарські рішення для діяльності підприємницьких організацій доводиться приймати в умовах невизначеності, коли необхідно обирати напрямок дій з декількох можливих варіантів, здійснення яких складно розрахувати. Ніякі, навіть найкращі прогнози не в змозі повністю виключити невизначеність ринку, а де невизначеність та випадковість, там не минути ризику. Вивчення навчальної дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» завершується підсумковим контролем у формі іспиту.		
12.	Мета освітнього компонента	Метою викладання курсу «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» є поглиблення і розвинення знань щодо технології прийняття господарських рішень, та основ сучасної економічної ризикології, а також набуття практичних навиків щодо обґрунтування господарських рішень із різним ступенем невизначеності та ризику.		
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1.Освітній компонент базується на дисциплінах з циклу бакалаврської підготовки: « Мікроекономіка», « Економіка підприємств», «Менеджмент», «Аналіз господарської діяльності», «Економіко-математичні методи і моделі». 2.Освітній компонент є основою для дисциплін: «Оцінка потенціалу підприємства та обґрунтування господарських рішень з урахуванням ризиків», «Проектний аналіз бізнес-планування».		
14.	Політика академічної доброчесності	Списування – завдання не зараховується. Використання заборонених засобів під час контрольних засобів – відповідь не зараховується. Плагіат – завдання не зараховується.		
15.	Посилання на курс у	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1904		

	системі Moodle	
--	----------------	--

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення дисципліни студент очікувано буде здатен:	П Р Н 1 0	ПРН 12	ПРН 13	ПРН 17	Тести множинного вибору, розрахункове завдання
ДРН1: здатність професійно проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.	х				Тести множинного вибору, розрахункове завдання, виконання есе
ДРН2: здатність застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.		х			Розрахункове завдання, розрахункове завдання
ДРН3: вміння ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники			х		Тести множинного вибору, розрахункове завдання
ДРН4: вміння виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.				х	Тести множинного вибору, розрахункове завдання

ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Розподіл в межах загального бюджету часу, заочна			Рекомендована література О – основна, Д - додаткова
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	Пз		
Тема 1. Господарські рішення у різних сферах підприємницької діяльності. сутнісна характеристика господарських рішень 1. Господарські рішення та їх види 2.Способи формалізації та реалізації господарських рішень 3. Якість і ефективність господарських рішень 4. Форми прийняття господарських рішень 5. Чинники, які впливають на ефективність господарських рішень 6. Чинники, які впливають на ефективність господарських рішень	4	4	13	О (1-3) Д (1-4)
Тема 2. Особливості прийняття рішень господарської діяльності 1. Процес прийняття господарських рішень 2. Основні моделі та засоби прийняття рішень 3. Складові прийняття та обґрунтування рішень: логіка,інтуїція, досвід 4. Різновиди процесу прийняття рішень 5. Умови прийняття господарських рішень залежно від ступеня визначеності інформації. ранжирування умов прийняття рішень	4	4	13	О (1-3) Д (1-4)
Тема 3. Методичні основи розробки та обґрунтування господарських рішень 1. Методи розробки рішень господарської діяльності. 2. Види методів підготовки та обґрунтування господарських рішень: аналітичні, статистичні та математичні 3. Експертні методи та умови їх застосування 4.Характеристика евристичного програмування. Види евристичних методів	4	4	13	О (1-3) Д (1-4)
Тема 4. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності 1. Особливості функціонування підприємств за умов невизначеності 2. Сутність та основні причини невизначеності 3. Видова класифікація невизначеності 4. Використання ймовірнісного підходу для обґрунтування господарських рішень в умовах невизначеності	6	4	13	О (1-3) Д (1-4)
Тема 5. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень 1. Сутність ризику як економічної категорії... 2. Фактори виникнення економічного ризику та його функції 3. Взаємозв’язок ризику і прибутку	4	4	13	О (1-3) Д (1-4)

4. Класифікації економічних ризиків 5. Обґрунтування господарських рішень в умовах ризику				
Тема 6. Обґрунтування інвестиційних та фінансових рішень 1. Інвестиційні рішення та критерії ефективності їх прийняття 2. Критерії обґрунтування рішень під час прийняття (вибору) інвестиційного проекту 3. Ризик-аналіз інвестиційного проекту методом сценаріїв 4. Оцінка ефективності грошових потоків, як основний критерій ризиків	4	4	13	О (1-3) Д (1-4)
Тема 7. Оцінювання підприємницьких ризиків 1. Методологія аналізу та оцінки ризику. показники оцінки економічного ризику 2. Метод мозкового штурму 3. Методи експертних оцінок 4. Методи асоціацій та аналогій 5. Метод Делфі	2	4	12	О (1-3) Д (1-4)
ВСЬОГО	30	30	90	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
ДРН1: здатність професійно проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових завдань
ДРН2: здатність застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу
ДРН3: вміти ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання есе, виконання розрахункових завдань
ДРН4: вміти виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання есе

5. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	ІРЗ (індивідуальне розрахункове завдання)	50/50%	Протягом семестру
2.	Тестування	20/20%	Протягом семестру
3.	Іспит	30/30%	В кінці семестру

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Тестування	0 балів	5-15 балів	16-20 балів	21-30 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
ІРЗ	0 балів	5-15 балів	16-20 балів	21-30 балів
	Завдання не виконано	Методика виконання вірна, але наявні суттєві помилки	Завдання виконано, але існують несуттєві помилки	Завдання повністю виконано. Помилки відсутні
Іспит	0 балів	5-15 балів	16-20 балів	21-30 балів
	Завдання не виконано (методика та відповіді неправильні)	Хід виконання вірний, але наявні суттєві помилки, відповіді, в основному неправильні	Завдання виконано, але існують несуттєві помилки	Завдання повністю виконано. Помилки відсутні

5. 2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Тестування в (Kahoot / Quizizz / Moodle)	По закінченню кожного модуля
2	Заповнення відомостей самооцінювання	По закінченню відповідної теми
3	Письмовий зворотний зв'язок на ІРЗ	Протягом 1 тижня після виконання
4	Усний зворотний зв'язок від викладача під час виконання ІРЗ	Під час виконання ІРЗ

5.3. Шкала оцінювання, що діє в Університеті:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, кваліфікаційної роботи	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74	задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники/посібники

1. Гончарук О. В., Ігнашкіна Т. Б., Найдовська А. О. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навчальний посібник Частина 2. Дніпро : Укр. держ. ун-т науки і технологій, 2023. 114с
2. В. Савченко. Ризик – менеджмент. Київ: Лабораторія, 2024. 304с.
3. Економічні ризики: методи вимірювання та управління: Навчальний посібник / Скопенко Н.С., Федулова І.В., Мазник Л.В., Кириченко О.М., Удворгелі Л.І.; за заг. ред. Скопенко Н.С. К. : НУХТ, 2021. 344 с

6.1.2. Методичне забезпечення

1. Терещенко С.І. , Коваленко М.П. Обґрунтування господарських рішень та господарських ризиків. Методичні вказівки для проведення практичних занять для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітнього ступеня «Бакалавр» денної та заочної форм навчання. Суми: СНАУ, 2020 р., стор. 89
2. Терещенко С.І. , Коваленко М.П. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків. Методичні вказівки щодо забезпечення самостійної роботи зі студентами спеціальності 073 "Менеджмент" ОС "Бакалавр" для денної та заочної форми навчання. Суми: СНАУ, 2020 р. стор.55.

6.2. Додаткові джерела

1. Tereshchenko, S., Viunenko, O. Analysis of the use of labor resources of the enterprise / The International Scientific Periodical Journal "Modern engineering and innovative technologies", Germany, issue №18, December, 2021. (закордонне видання)
<https://www.moderntechno.de/index.php/meit/issue/view/meit18-03/meit18-03121>.
2. Viunenko, O., Tereshchenko, S. Trends in the use of data mining technology in agriculture / The International Scientific Periodical Journal "Modern engineering and innovative technologies", Germany, issue №19, February, 2022. (закордонне видання)
<https://www.moderntechno.de/index.php/meit/issue/view/meit19-01/meit19-01122>.

3. Терещенко С.І., Звоновський Р.А., Скубко В. Формування системи ризикозахищеності за умов ефективного використання потенціалу підприємства. Підприємництво та інновації. №25.2022. с. 82-87 <http://ejournal.in.ua/index.php/journal/article/view/547>

6.3. Програмне забезпечення

1. Apache OpenOffice [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.openoffice.org/>.
2. Maple Calculator [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.maplesoft.com/products/MapleCalculator/>.
3. Microsoft Project [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.microsoft.com/uk-ua/microsoft-365/project/project-management-software>.
4. Openoffice. Projectlibre [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.projectlibre.com/openoffice>.
5. Онлайн-калькулятори з лінійного програмування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://math.semestr.ru/simplex/simplex_manual.php.

6.4. Інформаційні ресурси:

1. <https://rm.coe.int/ukr-risk-assessment-final/16809eefb4>
2. <https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/i>